

Økonomisk kompensationsordning.

Som allerede nævnt skal der samtidig med overførelsen af statshospitalerne til amtskommunerne gennemføres en ophævelse af statens særlige tilskud til Københavns kommunes institutioner for sindslidende og til Kolonien Filadelfias afdeling for sindslidende. Den økonomiske kompensationsordning må derfor udformes således, at den kan løse de problemer, der knytter sig til disse reformer.

Den samlede kompensation til amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner må bestå af statens besparelse ved overførelsen af statshospitalerne og ophævelsen af de særlige tilskud til Københavns kommune og Kolonien Filadelfia (princippet om totalbalance).

Statens samlede besparelse ved de nævnte reformer udgør i alt 984 mill. kr. i løn- og prisniveau april 1974 (budgetoverslag 1976-77). Heraf udgør udgifterne til drift af statens institutioner for sindslidende 562 mill. kr., statens særlige tilskud til Københavns kommunes institutioner for sindslidende 404 mill. kr. og tilskudet til Kolonien Filadelfia 18 mill. kr.

Statens besparelser vedrørende anlæg af hospitaler for sindslidende er opgjort til 50,3 mill. kr. som et gennemsnit af statens faktiske investeringer i 1973-74 og de planlagte investeringer i 1974-75, 1975-76 og 1976-77, bortset fra statshospitalet i Thorshavn. Når man har valgt dette gennemsnit, skyldes det, at et enkelt års investeringer ville give et for tilfældigt billede af besparelsens størrelse.

På dette grundlag foreslås det, at kompensationsordningen kommer til at omfatte følgende tilskud:

1. Et tilskud til amtskommunerne til speciel udligning af den ulighed, der opstår mellem disse i overførelsessituationen som følge af forskellene i statshospitalernes standard.
2. Særlige tilskud til dækning af udgifterne ved de foranstaltninger, som fortsat betragtes som statsopgaver, nemlig psykiatrisk forskning og uddannelse, grønlandske patienters behandling her i landet m.v.
3. Særlige afviklingstilskud til Københavns kommune.
4. Tilskud til amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner efter objektive udgiftsbehovskriterier.

Ad 1) Specielt udligningstilskud til amtskommunerne.

Ved en overførelse af statshospitalerne for sindslidende til de amtskommuner, hvori de er beliggende,

opstår der visse forskelle mellem amtskommunerne i overførelsessituationen, allerede som følge af, at statshospitalerne er af varierende standard og størrelse. Nogle amtskommuner (Vejle, Roskilde, Ringkøbing) vil slet ikke komme til at overtage noget hospital, men kun en indlæggelsesret på hospitaler beliggende i en anden amtskommune, jfr. nedenfor bemærkninger til forslaget § 2, og mellem hospitalerne indbyrdes vil der endvidere være tale om ikke ubetydelige forskelle med hensyn til størrelse, bygningskvalitet, funktionsduelighed m.v.

I udvalget om statshospitalernes overførelse overvejedes det at udforme en tilskudsmodel baseret på en vurdering af de enkelte hospitalers standard og med det formål at finde frem til en slags „nøgle“ for en i økonomisk henseende mere ligelig fordeling af de overførte værdier. Tanken om en vurdering anså udvalget imidlertid for uigennemførlig, først og fremmest fordi der ikke foreligger klare anvendelige målestokke, hvis indbyrdes vægt kan fastlægges entydigt.

Det må imidlertid anses for ønskeligt så vidt muligt at afbøde virkningerne af den omtalte ulighed gennem en form for et engangstilskud, der i princippet ydes umiddelbart i forbindelse med overførelsen, og som efter sit formål nødvendigvis må fordeles mellem amtskommunerne efter andre kriterier end efter de objektive udgiftsbehovskriterier i lov nr. 379 af 13. juni 1973 om generelle tilskud til amtskommuner og kommuner.

Som beregningsgrundlag for fordelingen af et særligt udligningstilskud har man baseret sig på statens investeringer i psykiatrisk sygehusvæsen i perioden 1958-59—1973-74, idet disse investeringer set i relation til de enkelte amtskommuners indbyggertal og befolkningstilvæksten betragtes som et tilnærmet objektivt mål for ulighederne.

Herefter fremkommer en procentvis fordeling, som vist i nedenstående tabel, hvor man til sammenligning tillige har vist den procentvise fordeling mellem amtskommunerne, København og Frederiksberg, der følger af de objektive udgiftsbehovskriterier (1975-76).

Princippet i fordelingen af det særlige udligningstilskud er, at de amtskommuner, som pr. indbygger har modtaget forholdsvis store statsinvesteringer i ovennævnte periode, får forholdsvis ringe andel af tilskudet, og omvendt hvis investeringerne har været forholdsvis små pr. indbygger. Den amtskommune hvori investeringerne pr. indbygger har været størst (Viborg amtskommune) får derfor ikke andel i det særlige udligningstilskud.